

ONTWAKING, anarchistisch tijdschrift voor kunsten, wetenschappen en sociologie dat van 1 april 1896 tot 1 december 1896 verscheen, onder leiding van Victor Ressler (pseudoniem Segher Rabauw), die eveneens Onze Vlagge (z. aldaar) uitgaf. Ontwaking werd heropgericht in 1901 en verscheen om de veertien dagen onder dezelfde benaming. In februari 1902 werd het hervormd tot een tweemaandelijks tijdschrift dat tot 1903 verscheen; van dan af tot 1909 verscheen het weer als maandschrift om in juli 1910 samen te smelten met het in 1907 gestichte tijdschrift Nieuw Leven, ditmaal onder de nieuwe benaming Ontwaking en Nieuw Leven, waarvan nog zes afleveringen verschenen (tot december 1910). Behalve Ontwaking als tijdschrift verscheen ook nog van januari 1902 af tot december van datzelfde jaar het strijdblad Ontwaking dat klaarblijkelijk meer op directe politieke actie was afgestemd. In 1901 verscheen bij het tijdschrift gedurende een heel jaar een literair bijvoegsel met creatieve bijdragen van diverse medewerkers.

Dit anarchiserende tijdschrift, waaraan o.a. meewerkten L. Baekelmans, E. de Bom, A. Delen, G. Eekhoud, W. Gijssels, J. Mesnil, L. Ontrop, S. Streuvels, G. Vermeersch, A. Vermeylen (onder pseudoniem Halieus), K. van de Woestijne e.a., had als leidraad een motto van A. Rodenbach gekozen: „Vooruit! eenieder hou zich sterk! Vooruit met ons misprezen werk”. Daardoor wilde het tijdschrift de V.B. integreren „als een deel van dien grooten wereldstrijd voor ontvoogding en zelfstandigheid”. Ontwaking wilde voor alles een vrij orgaan zijn voor het jongere geslacht dat sinds lang alle hoop op het parlementaire werk had laten varen. Behalve tegenover Rodenbach stond het tijdschrift ook zeer positief ten opzichte van Vermeylens Kritiek der Vlaamsche Beweging, dat voor vele flaminganten, aldus het tijdschrift, de horizon moest verbreden: de zelfstandigheidsgedachte die Vermeylen in zijn opstel naar voren had gebracht, sprak deze anarchistische jongeren dan ook ten zeerste aan en het is opvallend hoe de Vlaamse taal - tégen vele Franstalige anarchistische tijdschriften in - steeds heftig werd verdedigd; het was eveneens bemoedigend dat Ontwaking tégen de Nederlandse „kamerletterkunde” de opkomende Vlaamse literatuur verdedigde: deze zag het tijdschrift geworteld in het volk en als drie voornaamste vertegenwoordigers ervan noemde Ontwaking G. Gezelle, H. Verriest en A. Rodenbach. Samen met Van Nu en Straks is Ontwaking een poging geweest om de V.B. in te schakelen in een bredere context, maar waar Van Nu en Straks geleidelijk evolueerde naar een meer burgerlijke moraal, zijn de meeste leden van Ontwaking steeds hun anarchistische idealen trouw gebleven.

LITERATUUR: V. Ressler, *Een halve eeuw geleden*, in *Lode Baekelmans ter ere 1945*, I (1946, p. 42-43); - R. Roemans, *Ontwaking*, in *Bibliographie van de Moderne Vlaamsche Literatuur 1893-1930*, I (1930, p. 71-89).

WIM VAN ROOY